

Position Paper rondetafelgesprek Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), 6 Juli 2021

Bastiaan Oomen, MSc Animal Science, zoogkoeienhouder Mts Oomen- van Velthoven te Oirschot

Geachte Kamerleden,

Samen met onze ouders runnen mijn broer en ik een zoogkoeienhouderij aan de rand van het Brabantse Natura 2000 gebied 'Kampina'. Ruim 27 jaar geleden zijn onze ouders omgeschakeld naar een biologische bedrijfsvoering vanuit overtuiging. Naast eigen grond, wordt er vooral gebruikt gemaakt van gronden die in bezit zijn van Natuurmonumenten zodat wij optimaal extensief kunnen boeren en onze idealen kunnen nastreven.

Om de maatschappelijke uitdagingen met verlies van biodiversiteit en waterkwaliteit te beperken zal de Nederlandse landbouw natuurinclusiever en extensiever moeten gaan werken. Op dit moment bieden de gelden uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) echter niet voldoende financiële stimulans en ondersteuning voor agrarische bedrijven om op deze wijze te (blijven) werken. Wij kaarten daarom graag het belang aan van de juiste besteding van de GLB gelden in het Nationaal Strategisch Plan.

Over onze zoogkoeienhouderij in Kampina

Onze runderen, van het ras Blonde d'aquitaine, lopen met hun kalfjes bijna geheel jaarrond in Kampina, een aaneengesloten gebied van nagenoeg 1200 hectare. Kampina is een bijzonder divers gebied met bos, heide, vennen, beekdalen en niet te vergeten de bijzondere flora en fauna. Onze runderen kunnen vrij bewegen in dit gebied en kunnen naar behoefte hun kostje bij elkaar scharrelen. In de winterperiode worden de jongere kalfjes en de oudere dieren die het nodig hebben binnen gehuisvest op stro. Aan de rand van het begrazingsgebied Kampina, beheren wij ook een behoorlijk areaal natuurlijke graslanden en flora- en faunarijke akkers. Dit stelt ons in staat het wintervoer voor de runderen te kunnen oogsten geheel binnen de grenzen van het N2000 gebied en maakt dat wij volledig zelfvoorzienend zijn en er ook geen (kracht)voer en strooisel aangekocht/geïmporteerd hoeft te worden. De ruige en hoogwaardige stalmest die in de winterperiode geproduceerd wordt, wordt in het voorjaar terug op het land gebracht om de bodem en het bodemleven te voeden, te werken aan een natuurlijke vochtuithouding, koolstofopslag en een variëteit aan vegetatie te bewerkstelligen. Na de opleiding Animal Science aan de WUR heb ik een opleiding natuurbeheer en ondernemerschap gevolgd en momenteel volgen mijn broer en ik een cursus regeneratieve landbouw; zie het als kringlooplandbouw 2.0. Want naast het sluiten van kringlopen, het herstellen van natuurlijke processen en gezondheid van de bodem en het dierenwelzijn van onze dieren, is een ander belangrijk doel om een gezonde en mooie omgeving en natuur na te laten aan volgende generaties.

Wat levert de extensieve zoogkoeienhouderij?

De Zoogkoeienhouderij is een van oudsher extensieve vorm van veehouderij en -onderzoek toont dit ook aan- de zoogkoeienhouderij scoort hoog op het gebied van duurzaamheid. Zoogkoeien dragen bij aan een gevarieerd landschap met koe en kalf samen in de weide, kennen mede door het relatief laagwaardige voer een lage stikstofexcretie en dragen bij aan toename van de biodiversiteit. Uiteindelijk hebben onze runderen een prachtig en onbezorgd leven en leveren ook nog eens duurzaam, eerlijk en gezond voedsel op.

Wat kan het GLB betekenen voor extensieve en natuurinclusieve landbouw?

De budgetten uit het GLB nemen elk jaar af, terwijl de maatschappelijke uitdagingen rondom natuur en klimaat juist toenemen. Minister Schouten wil de GLB gelden voor zoveel mogelijk boeren toegankelijk maken, maar vanwege de krimpende budgetten is het des te belangrijker om het GLB effectief in te zetten en bij te laten dragen aan daadwerkelijke vergroening van de landbouw.

Wij laten als koplopers zien dat vergroening mogelijk is, maar worden in het huidige GLB hiervoor amper beloond. De geringe financiële prikkels zorgen ervoor dat natuurinclusieve en extensieve landbouw niet snel mainstream zal worden. Europa maakt wederom niet de juiste keuzes die de vergroening van de landbouw verder helpen. Nederland moet daarom in het Nationaal Strategisch Plan scherpe keuzes maken en de hectaretoeslagen aan strengere vergroeningseisen onderwerpen. Zowel extensivering als intensivering zijn een overtuiging. Taak van de overheid is om de maatschappelijk gewenste vorm extra te belonen en stimuleren. De Tweede Kamer is hiervoor aan zet;

1. **Vergroeningseisen aanscherpen:** Het nieuwe GLB zou in onze ogen in moeten zetten op een lagere basisbetaling met strengere vergroeningseisen en een fors hogere vergoeding voor vergroening. Dit moet tot de situatie leiden dat bedrijven die de meeste bijdrage leveren aan natuur- en biodiversiteitsdoelen het meeste aanspraak kunnen maken op vergroeningsbetaling. Deze bedrijven moeten een evenredige vergoeding krijgen voor de kosten van extensivering en de extra inzet voor het natuur en maatschappij. Die evenredigheid is in het huidige GLB niet aanwezig. Zo zien wij dat mede als gevolg van de toekenning van de GLB gelden de zoogkoeienhouderij de concurrentie met de intensieve melkveehouderij, die gedwongen wordt te vergroenen en alleen op papier extensiever wordt, lastig aankan. De zoogkoeienhouderij en andere agrarische bedrijven, die betere resultaten boeken m.b.t natuurdoelen en het verruimen van de biodiversiteit, zouden daarom ook extra beloond moeten worden vanuit het GLB. Het risico bestaat anders dat de uitgifte van de GLB gelden bijdraagt aan een netto verslechtering van natuurdoelen in Nederland doordat de bedrijven die groen zijn vanuit overtuiging, worden overlopen door bedrijven die door een financiële stimulans gering extensiveren.
2. **Terugkeer van zoogkoeienpremie:** In het huidige GLB is het eveneens mogelijk om een graasdierpremie aan te vragen. In praktijk wordt daar (te) weinig aanspraak op gemaakt, omdat het onwerkbaar is om per dier exact aan te tonen op welk moment welk dier waar te vinden is. De administratieve lasten wegen niet op tegen de baten en de administratieve eisen zouden daarom drastisch verlaagd moeten worden of de zoogkoeienpremie zoals deze ooit bestond moet heringevoerd worden.
3. **Geen maximum bedrag per bedrijf:** In het nieuwe GLB is het in onze ogen niet wenselijk om een maximum bedrag per bedrijf op te nemen. Maatschappen bestaan bijvoorbeeld vaak uit meerdere huishoudens en/of gezinnen die deze inkomsten moeten delen. We begrijpen dat het ministerie graag zoveel mogelijk kleine en middelgrote bedrijven wil ondersteunen, maar een maximumbedrag is daarvoor niet de oplossing. Een extensieve bedrijfsvoering leidt onontkoombaar tot hogere kosten en lagere opbrengsten en een lager rendement. Wij zouden daarom aanbevelen niet te kijken naar totaal bedragen, maar naar de netto steun per hectare die extensief en natuurinclusief geëxploiteerd worden en daaropvolgend de maatschappelijke winst.
4. **Subsidiabele staat behouden van gronden van terrein beherende organisaties:** voor het voortbestaan van de zoogkoeienhouderij en het beheer en behoud van de (schil om) Natura 2000 gebieden is het vanzelfsprekend nodig dat de gronden van terreinbeheerders ook subsidiabel blijven. Dit past volledig in de bedrijfsvoering van extensieve bedrijven en de doelen van de Nederlandse overheid omdat juist hier extensieve landbouw wordt bedreven.

De zoogkoeienhouderij en biologische rundveehouderij is een belangrijke spil in het behoud en onderhoud van Natura 2000 gebieden en het agrarisch landschap daaromheen. Geen enkele andere sector kan zo goed in harmonie met deze gebieden samengaan en een positieve bijdrage leveren dierenwelzijn, biodiversiteit, onderhoud van het landschap en milieu. De huidige tendens is dat de bovengenoemde bedrijven niet kunnen concurreren met de intensieve landbouw. Daarom dienen de GLB vergroeningsgelden nu echt gebruikt te gaan worden waar het oorspronkelijk voor bedoeld is: betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken. Iedereen is hierbij gebaat in een tijd waar zowel de natuur als de agrariër onder druk staan. Duidelijkheid en eerlijkheid is daarom juist nu in ieders belang.

De zoogkoeienhouderij en andere extensieve landbouwwormen zijn cruciaal voor het in stand houden van het authentieke cultuurhistorische Nederlandse landschap. Zonder de nodige extra steun uit het GLB is het echter onmogelijk om deze nobele taak te blijven volbrengen. Immers, het is onmogelijk groen te doen als men rood staat. Graag gaan wij de dialoog met u aan en nodigen u ook graag uit in Kampina om te laten zien wat onze vorm van veehouderij daadwerkelijk inhoudt en de bijdrage die het kan leveren voor de omgeving. Daarmee hopen wij meer begrip en bewustzijn te creëren.

Hartelijke groet,
Bastiaan Oomen